

ДИЗАЙН СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ СОЦІАЛЬНИХ ПЛАКАТІВ НА ТЕМУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ ТА ІДЕНТИЧНОСТІ

Ольга ЄЖОВА, доктор педагогічних наук, професор
професор кафедри графічного дизайну,
Олександра ТИТАРЕНКО, студентка,
Київський національний університет технологій та дизайну
кафедра графічного дизайну
Київ, Україна

email: Oyeshova70@gmail.com, sandratit050402@gmail.com

У роботі розглянуто сучасні українські соціальні плакати, присвячені темі національної єдності та ідентичності. Проаналізовано використання кольорової палітри, національних символів, композиційних рішень, типографіки й слоганів, що формують емоційний вплив і забезпечують швидке сприйняття інформації. Розглянуто плакати, що поєднують культурні, історичні та політичні сенси, відображаючи актуальні процеси в Україні.

Ключові слова: соціальний плакат; дизайн; візуальна комунікація; національна єдність; національна ідентичність; символіка; кольорова палітра; композиція; типографіка.

Аналіз українських соціальних плакатів на тему єдності та ідентичності демонструє їхню роль у візуальній комунікації та впливі на суспільну свідомість. У сучасному суспільстві актуальність дизайну плакатів зростає, оскільки такі візуальні засоби є ефективною формою комунікації, спрямованою на розвиток громадянської свідомості, мобілізацію громад та зміцнення національної згуртованості. Вони використовуються для донесення життєво важливих соціальних, політичних та культурних ідей, об'єднуючи суспільство навколо спільних цінностей та прагнень. У статті Колосниченко та ін. (2022) проаналізовано розвиток соціального плакату як інструменту комунікації та реклами, що відображає культурні коди суспільства. Автори доводять, що сучасний плакат формує гуманістичні цінності та має значний вплив на соціальні процеси, поєднуючи художньо-образні засоби з актуальними суспільними орієнтирами. У статті Petrovska (2024) соціальний плакат розглядається як засіб комунікаційного дизайну в міському середовищі, що сприяє збереженню національної ідентичності та піднесенню патріотичної свідомості в умовах війни. Авторка підкреслює його потенціал у формуванні морального духу суспільства через поєднання символіки, кольору та етноформ.

Метою цього дослідження є проведення аналізу дизайну плакатів шляхом вивчення колірних схем, композиції, типографіки, символіки та інших візуальних технік, які допомагають передавати послання єдності та національної ідентичності.

Українські плакати, присвячені єдності та ідентичності, ілюструють складність культурних, історичних та політичних процесів, що визначають сучасний стан нації. Зокрема, в умовах збройного конфлікту та інформаційної війни плакати стають важливими інструментами для підвищення морального духу та збереження згуртованості. В Україні, в період соціальних та політичних трансформацій, мистецтво плаката відіграє особливо важливу роль у висвітленні національних традицій, цінностей та символів.

Аналіз дизайну соціального плаката спирається на комплексну методологічну основу, яка інтегрує семіотичні, композиційні, культурні та соціологічні перспективи. Семіотична інтерпретація дозволяє розглядати плакат як систему знаків, що поєднують текст, зображення, символи та колір. Культурологічний підхід підкреслює роль символічних кодів у плакатах та їх значення для представлення історичного досвіду та традицій українського народу. Соціологічний підхід показує, як візуальні повідомлення впливають на громадянську активність і єдність у час політичних викликів. Таким чином, дослідження застосовує міждисциплінарні підходи, що дозволяють глибше зрозуміти сучасний дизайн плакатів як феномен.

Сучасні українські соціальні плакати, присвячені темі національної єдності та ідентичності, вирізняються використанням яскравих кольорів, символічних образів та мотивів, що втілюють культурні традиції та зміцнюють єдність та національну свідомість. Використання метафор та символічного представлення забезпечує потужний комунікативний ефект, встановлюючи емоційний зв'язок з аудиторією та заохочуючи до роздумів та дії (Sosnytskyi, 2024). Дизайнери часто використовують національні символи, такі як тризуб, вишиванка, калина, а також синьо-жовту палітру для формування самобутнього та емоційно зарядженого візуального образу, який резонує з глядачами та підсилює патріотичні почуття.

Визначальною рисою сучасного дизайну плакатів є його композиційний підхід, спрямований на швидке привернення уваги та забезпечення кращого сприйняття центрального повідомлення. Плакати зазвичай спираються на лаконічні та прості макети, де основний елемент – будь то символ, зображення чи гасло – розміщується в центрі, слугуючи головним фокусом уваги. Багато плакатів покладаються на контраст і рух у композиції, щоб посилити візуальний вплив і посилити комунікацію. Наприклад, плакат, показаний на рисунку 1, поєднує сильні кольорові контрасти, активний фон та інтеграцію національних

символів з військовою тематикою, що символізує опір. Центральне зображення стилізованої жінки, яка персоніфікує Україну, зображує її подвійну роль як матері-захисниці. Напис «Україна», виконаний червоним кольором на чорному фоні, створюючи контраст. Жіноча фігура оточена полум'ям, що нагадує німб, що додає динаміку і драматичного характеру. Обраний шрифт для слова «Україна» з його готичними характеристиками та середньовічними асоціаціями підсилює історичний контекст повідомлення.

Колір залишається одним із найвпливовіших візуальних інструментів у дизайні соціальних плакатів. У сучасних українських плакатах, присвячених темі національної єдності, палітра часто включає традиційні національні відтінки – синій та жовтий. Синій зазвичай асоціюється з довірою, стабільністю та надією, тоді як жовтий викликає враження від сонця, життєвої сили та оптимізму. Наприклад, на плакаті, показаному на рисунок 2, синій використовується як фон, а жовтий створює контраст, що посилює яскравість та емоційність. У композиції також зображені люди, які підтримують та реконструюють макет України, що символізує колективну єдність та взаємодопомогу.

Типографіка є ще одним ключовим компонентом дизайну плаката. Вибір шрифтів, їх розмір, вага та розташування суттєво впливають на сприйняття інформації. У роботах, присвячених національній єдності, дизайнери часто використовують жирні, сучасні шрифти з чіткими контурами, щоб забезпечити максимальну читабельність. Наприклад, плакат на рисунку 3 використовує два стилізовані шрифти з характерними та автентичними рисами. Це поєднання спирається на традиційну естетику, тим самим додаючи виразності та емоційної глибини повідомленню.

Словесний компонент також відіграє важливу роль. Короткі, вражаючі гасла та ключові фрази, тісно пов'язані з національними символами та історичними наративами, допомагають уникнути інформаційного перевантаження, одночасно підвищуючи емоційну привабливість.

Сучасні українські соціальні плакати про національну єдність та ідентичність зазвичай підкреслюють три основні теми:

– *Патріотизм та героїзм*. Плакати часто зображують фігури героїв, які борються за незалежність та суверенітет, підкреслюючи значення патріотизму та гідності. Зображення солдатів, волонтерів, представників культури, а також відомі цитати, створюють сильний емоційний зв'язок з аудиторією. Наприклад, плакат на рисунку 4 зображує Посейдона, переосмисленого в сучасному стилі. Він тримає тризуб у динамічній позі, одягнений у сучасний одяг, із зображенням затонулого корабля (крейсер «Москва»), символізує готовність до удару. Монохромна палітра та чорний фон посилюють драматизм, а рукописний каліграфічний напис надає емоційності та унікальності.

– *Національна символіка*. Використання культурних мотивів, таких як тризуб, вишиті сорочки та калина, підсилює українську ідентичність. Наприклад, на рисунку 5 композиція з птаха та гілок калини утворює форму, що нагадує національний тризуб, представлена у синьо-жовтих тонах.

– *Єдність та солідарність*. Плакати часто візуалізують колективні зусилля, підкреслюючи національну згуртованість. Плакат на рисунку 6 зображує руки, що представляють різні регіони України, всі вони пов'язані між собою синьо-жовтою стрічкою. Одна рука тримає тризуб, витягнутий вгору, що символізує силу та єдність, а написи регіональних назв на стрічці утворюють цілісну композицію.

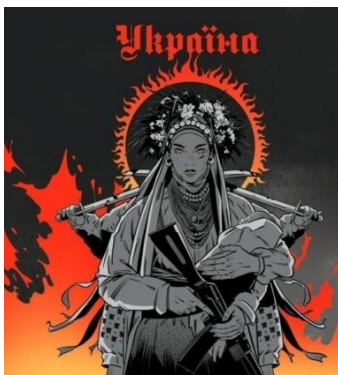

Рисунок 1. Плакат «Україна»
(Єрмоленко А., 2022)

Рисунок 2. Плакат
«Суверенна»
(Пишанець Ю., 2022)

Рисунок 3. Плакат
«Україна переможе»
(Харук Є., 2022)

Рисунок 4. Плакат
«Нептун шле вітання!»
присвячений потопленню
крейсера «Москва»
14.04.2022р.
(Єрмоленко А., 2022)

Рисунок 5. Плакат «Суверенна і незалежна»
(Лишанець Ю., 2023)

Рисунок 6. Плакат «This is our land»
(Лишанець Ю., 2022)

Дослідження підтверджують, що плакати слугують потужним засобом емоційного впливу, формуючи не лише соціальну, а й екологічну свідомість, тим самим підкреслюючи їхню універсальність та суспільний вплив.

Аналіз сучасних українських соціальних плакатів доводить їхню значущу роль у формуванні суспільної свідомості та патріотичних цінностей. Дослідження дизайну сучасних українських плакатів на тему національної єдності та ідентичності показує високий рівень професіоналізму та креативності серед вітчизняних дизайнерів. Поєднуючи національні символи, яскраві кольорові палітри та цифрові технології, ці роботи успішно створюють переконливу візуальну комунікацію, яка резонує з аудиторією та сприяє згуртованості. Отже, соціальні плакати є життєво важливим інструментом для зміцнення нації.

References

- Kolosnichenko, O. V., Yezhova, O. V., Ostapenko, N. V., Krotova, T. F., Kolosnichenko, M. V., & Chzhou, Ch. (2022). Adaptive art of the modern poster: Social communication and advertising. *Art and Design*, 18(2), 79–93. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2022.2.7>
2. Sosnytskyi, Yu. (2024). Metaphors and symbols in the artistic representation of social posters: communication and impact. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 142–149. <https://doi.org/10.32782/facs-2024-1-18>.
3. Petrovska, Y. (2024). Social poster as a means of communication design in the urban environment. *Current Issues of the Humanities*, 73(3), 75–80. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-3-11>